

Od Vardarja do Triglava

KOLIKO NAM BO PRINESEL TURIZEM? Vprašanje še nima dokončnega odgovora. Po podatkih Narodne banke Jugoslavije so tuji gostje do 10. avgusta pri nas pustili 499 milijonov dolarjev, kar je v primerjavi z istim obdobjem lani kar za 39 odstotkov več. Medtem v Turistični zvezi Jugoslavije ugotavljajo, da je trenutno pri nas še 453 tisoč turistov, od tega 290 tisoč iz tujine.

IZVOZILI NAJ BI ZA 10 MILIJARD DOLARJEV - Če se bo v naslednjih mesecih izvoz zaradi črpanja blagovnih posojil še povečal, lahko pričakujemo, da bo jugoslovansko gospodarstvo letos izvozilo za 10 milijard in 600 milijonov dolarjev, ugotavlja Inštitut za zunanjo trgovino v Beogradu. Po sedanjih podatkih je jugoslovansko gospodarstvo v osmih letošnjih mesecih izvozilo za 6,17 milijarde dolarjev, kar je toliko kot lani. Če naj bi torej dosegli načrtovan izvoz, potem je treba na tuje trge vsak mesec poslati in prodati za najmanj milijardo in 240 milijonov dolarjev blaga.

OSTRE BESEDE KOMUNISTOV - Komunisti v sedanjih razmerah ne smejo čakati, temveč se morajo takoj lotiti vzrokov, ki so povzročili toliko gospodarskih in političnih težav, so poudarili sekretarji aktivov komunistov delavcev neposrednih proizvajalcev. Rečeno je bilo, da se je treba znebiti tistih članov ZK, ki škodijo ugledu organizacije. Toda odgovornosti se ne sme izogniti nihče, tudi najvišji funkcionarji v vodstvu ZK, še posebej, če s svojim delom zavirajo uresničevanje gospodarske stabilizacije.

INA BO PORAVNALA VSE DOLGOVE - Zagrebška INA je z dosedanjim izvozom nafte in njenih derivatov ustvarila 68 milijonov dolarjev prihodka, v prihodnjih dneh pa pričakujejo plačilo za izvoz nafte v vrednosti prav tako 68 milijonov dolarjev. S tem denarjem bo INA poravnala svoje obveznosti v tujini, kar pomeni, da bo verjetno poravnala dolg 202 milijonov dolarjev. Menijo, da bodo z izvozom nafte in njenih derivatov še letos ustvarili približno 180 milijonov dolarjev, kar pa verjetno ne bo brez posledic za oskrbljenost domačega trga z nafto.

REALNI OD ŠE NAPREJ PADAJO - Kot ugotavlja zvezni zavod za statistiko, so v letošnjem polletju v primerjavi z istim obdobjem lani realni osebni dohodki v Jugoslaviji upadli za 10,9 odstotka. Najbolj so se znižali v Črni gori (za 19,7 odstotka), na Hrvaškem so bili manjši za 10,7, v Sloveniji pa za 10,1 odstotka. Najmanj so osebni dohodki v tem obdobju upadli v Vojvodini, kar je mogoče pripisati dobremu položaju kmetijstva v tej pokrajini. V Sloveniji realni osebni dohodki upadajo že peto leto zapored, kar je seveda nekoliko nelogično, če vemo, da Slovenija največ izvažata na konvertibilni trg.

ŠTEVILO PATENTOV SE ZVIŠUJE - Eden izmed dokaj pomembnih kazalcev gospodarske razvitenosti je tudi število patentov oziroma iznajdb. Zato so razveseljivi podatki zveznega zavoda za patente, saj je bilo v letošnjih šestih mesecih prijavljenih 816 domačih in 620 tujih patentov. Prvič po vojni se je torej zgodilo, da je domačih patentov več kot tujih, saj so denimo še leta 1971 tujci prijavili pri nas kar 2,5-krat več patentov kot Jugoslovani.

S SEJE OBČINSKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV

Malica ni povsod enako dobra

Po enem letu, odkar se je v naši občini začela akcija glede prehrane med delom, se je stanje precej spremenilo. Medtem ko je v preteklem letu dobivala skoraj polovica delavcev naše občine denarno nadomestilo, dobiva letos takšna nadomestila le še 1770 delavcev; 1502 zaradi narave dela, 268 pa zaradi dietne prehrane. Kljub temu pa so še zmeraj določene težave pri uresničevanju sprejetih usmeritev.

Zaradi stalnega naraščanja cen prehrabnih izdelkov se večja razlika med višino regresa in ekonomskimi cenami obrokov. Posledica tega je vse večja udeležba delavcev pri ceni obroka. Tam, kjer je režija za pripravo obroka manjša, so delavci v boljšem položaju v primerjavi z delavci, ki so vezani na visoke cene v gostinstvu.

Ponekod se odločajo za enkratne nakupe hladnih živil namesto organiziranih obrokov. Vse več delavcev si skuša zagotoviti potrdila, da potrebujejo dietno prehrano in to zaradi izplačevanja denarnih nadomestil. Veliko je pritožb zaradi slabe kvalitete obrokov.

Prehrabena prosvetljenost delavcev je slaba in njihovih navad ni mogoče spremeniti čez noč. Pogosto se delavci pritožujejo, da prehrana med delom ni časovno prilagojena novemu razporedu delovnega časa. Veliko je nezadovoljstva med delavci zaradi dveh različnih virov regresiranja prehrane med delom. Zaradi tega ni le različna višina regresov za delavce iste organizacije; tudi regresirati ne morejo povsod tam, kjer zaradi izgube, motenj v poslovanju ali drugih vzrokov nimajo sklada skupne porabe ali pa so njegova sredstva premajhna.

Občinski sindikat se zavzema za odpravo vseh teh problemov. Zavzema se za to, da bo sleherni delavec deležen enakega kosa kruha, enako velikega in enako dobrega.

J. P.

Ljubljancani se vračajo v Union

Poletna meseca sta v Ljubljani sušna turistična meseca. Popotniki, predvsem tujci, hitijo proti morju. Posamično in skupinsko. V hotelih naše občine je največ izletnikov maja in junija, v drugi polovici avgusta, septembra in oktobra. Prevladujejo Italijani, precej pa je tudi Nemcev in Avstrijcev. Domače skupine iz drugih republik žal poredko zaidejo v naše hotele.

»To je le del gostov v hotelih Union in Holliday Inn. Skupaj je v njih 650 postelj. Tretjina je lux kategorije. S takim številom prenočišč smo največja ljubljanska hotelska temeljna organizacija,« je ponudila osnovne podatke direktorica TOZD Grand hotel Union Ivanka Rižnar. »Skoraj vse leto prihajajo k nam poslovni gostje, vse več je tudi udeležencev različnih kongresov, ki jih pripravljajo v Cankarjevem domu,« je še dodala.

Pogled na Miklošičevo cesto in bližnje ulice dokazuje, da je prav sedaj čas, ko se tujci najraje podajo na potovanja. Lani je bilo v hotelu Union 95 skupin s skupaj 9516 prenočitvami. Nad tri tisoč pa se jih je poslužilo le

gostinskih storitev. Ti gostje so zapolnili skoraj desetino prenočišč, ki so jih dosegli v obeh hotelih.

»Za skupine veljajo sicer nižje cene kot za posameznike,« je povedala direktorica, »vendar je tudi tveganje znatno manjše. Zato jih radi sprejememo in, ker nam ne preklicujejo naročil, ocenjujemo, da se pri nas počutijo dobro. Tretjino skupin pridobimo sami, drugo tretjino Kompas, ostalo druge agencije. Najpomembnejše je, da nam ti gostje zapolnijo prostore v tistih dneh, ko imamo tudi sicer najmanjši obisk tako imenovanih individualnih gostov.«

Letos so planirali v TOZD Gradn hotel Union 290 milijonov dinarjev prihodka. Za 30 milijonov dinarjev so devize.

Ob polletju so plan uresničili 51-odstotno.

V naslednjih tednih bodo obnovili kuhinjo, za kar bodo odšteli 25 milijonov dinarjev.

Pričeli bodo sklepati pogodbe za leto 1984, še posebej pa bodo aktivni v ZRN, Švici, Avstriji. Tudi domačim agencijam nameravajo posvetiti več pozornosti kot doslej.

Ves čas smo pisali o tujih izletnikih. Na koncu napišimo, da so v Unionu veseli, ker so se pričeli v njihovo restavracijo vračati Ljubljancani.

S. J.

Popravek

V uvodnem članku na 1. strani 11. številke Dogovorov se je v predzadnjem odstavku vrnila neljuba napaka, ki povsem spremeni smisel prispevka. Odstavek se pravilno glasi:

»Dokument ima dolgoročno označbo, zahteva pa takojšnjo akcijo, saj stabilizacija ne čaka prihodnosti, ni le vizija, je stvarnost današnjih dni.«

NEUREJENA PREHRANA ŠTUDENTOV IN DIJAKOV

Kruh in sir namesto juhe

V prvih dneh po zaključku šolskega leta sta se na skupnem posvetu sestala Svet za vzgojo in izobraževanje ter Svet za družbenoekonomski in politični položaj žensk. Razpravljala sta o problematiki družbene skrbi za prehrano srednješolcev in študentov.

Prehrana srednješolske in študentske mladine je že dalj časa pereč problem. V občini Ljubljana Center izstopa s posebno ostrino zaradi velike koncentracije srednjih šol in fakultet. Na posvetu naj bi preverili možnosti, ki jih imajo v sedanjih razmerah različni subjekti, da poskušajo premakniti stanje vsaj za korak naprej.

Ob velikih naporih, ki smo jih v preteklem obdobju namenjali vsebinskim razpravam in organizaciji mreže šol na področju usmerjenega izobraževanja, smo prizadevanje za izboljšanje materialnega standarda dijakov in študentov odrinili na rob dogajanja. Na probleme vozačev, na neurejeno prehrano v srednjih šolah in fakultetah, na neurejen ekonomski status dijaških in študentskih domov ter na druge vidike zaostrovanja socialnih razmer srednješolcev in študentov vedno glasneje opozarjajo tako pedagoški delavci in starši, kakor tudi sami srednješolci in študentje prek zveze socialistične mladine.

Pri prehrani ne gre toliko za vprašanje financiranja. V pretežni večini bi jo zmogli plačevati dijaki in študentje sami. Stvar je predvsem v tem, da zadeve nimamo organizirane.

Na to so opozorili predvsem predstavniki Centralnega zavoda za napredek gospodinjstva, ko so razgornili prizadevanja za ureditev razmer na tem področju. Pomembno vlogo pri urejanju šolske prehrane bi lahko imela živilska industrija v Ljubljani, ki pa ni ustrezno organizirana. Za opravljanje te dejavnosti jo moramo ekonomsko motivirati. Navkljub zaostrenim finančnim razmeram in omejitvenim ukrepom na celotnem področju družbenih dejavnosti velja vztrajati na iskanju možnosti regresiranja šolske prehrane. Pretehtali naj bi pobude, da bi del štipendij izplačevali v obliki prehranskih bonov za topel obrok, seveda pod pogojem, da bi zagotovili ustrezno kvaliteto. Vsekakor

pa bi bili pripravljene plačevati hrano za svoje otroke tudi starši.

Na posledice neurejene prehrane zlasti srednješolske mladine opozarjajo tudi zdravstveni delavci, ki ob rednih sistematskih pregledih opažajo drastične posledice slabih prehranjevalnih navad (podhranjenost, rane na želodcu pri 17-letnikih in podobno).

Po izčrpnih razpravi so sklenili, da bodo v prvih jesenskih mesecih začeli urejati te razmere na šolah. Skupno z odgovornimi delavci v izobraževalnih skupnostih si bodo prizadevali najti možnosti za regresiranje šolske prehrane. Pristojni upravni organi SO Ljubljana Center in predstavniki živilske industrije in gostinstva v Ljubljani naj bi našli možnosti za reševanje te problematike (ustrezni lokali - mlečne restavracije, industrijsko pakiranje in razvažanje šolskih malic...). A. BABIČ

Pravljice

Pionirska knjižnica v Ljubljani na Komenskega 9 bo v oktobru vsak torek ob 17. uri organizirala uro pravljic. Tako je v torek, 11. oktobra, na programu »Zlata ribica«, 18. oktobra »Cesarjeva nova oblačila« in 25. oktobra »Skrivnostna znamenja«.

Poleg tega bo 13. oktobra ob 18. uri Dane Zajc predstavil pisatelja Florjana Lipuša in njegovo knjigo »Odstranitev moje vasi«.

V oktobru ima Pionirska knjižnica v programu tudi tri razstave in sicer »40 let lista Pionir«, »Otrok in mesto« in »Potovanje po Českoslovaški«.

Dvojni obraz divjanja cen

Dejstvo, da so nam cene na vseh področjih krepko ušle iz resolucijskih okvirov, ni nič novega. Vsakdo od nas ga vse bolj čuti na lastni koži. O tem, da je nebrzdano divjanje cen eden od generatorjev inflacije, lahko vsakodnevno preberemo in slišimo v sredstvih javnega obveščanja. Ob tem se nenehno sprašujemo, kje so vzroki za to, kdo je kriv. Vprašanje, ki, tako kot še mnogo drugi ostaja brez pravega odgovora.

Pa vendar je zanimiv podatek, da do danes ni znan niti en sam primer iz naše občine, ko bi bodisi osnovna organizacija ZK ali delavski svet delovne organizacije dal pobudo, da bi ponovno proučili utemeljenost predloga za zvišanje cen, ki ga je podala strokovna služba te ali one organizacije združenega dela. Takšno obnašanje kaže, kot da delavec proizvajalec in delavec potrošnik nista ena in ista oseba.

Delavec kot proizvajalec in upravljalec razmišlja namreč bistveno drugače kot takrat, ko sleče delovno obleko in postane potrošnik. Kot upravljalec pristaja na navijanje cen, zadrževanje blaga na zalogi in na druge nepoštenne trgovske manipulacije, kot potrošnik pa to ostro kritizira in pripisuje te slabosti družbi. Pri tem se ne zaveda, da je to rezultat tudi njegovega obnašanja kot proizvajalca in upravjalca.

Tu se dejansko ponuja odprt prostor za politično akcijo vseh družbenopolitičnih organizacij, predvsem zveze komunistov in zveze sindikatov ter vseh drugih organiziranih subjektivnih sil, da delavcu pojasnijo, da sam upravlja s celoto reprodukcijskega procesa od proizvodnje do potrošnje in je navijanje cen lahko zato zelo nevarna in kratkovidna poteza. Če upoštevamo dejstvo, da je kar 60 odstotkov cen v pristojnosti republike in občin, je toliko bolj jasno, da bi lahko bili na področju zaježitve cen mnogo bolj uspešni.

LUČKA SPAT